

Wstęp	5
Wykaz skrótów	15
Część I	
W poszukiwaniu istoty religii	17
Rozdział I	
Nauki o religii	25
1. Nauki religioznawcze i ich kompetencje	25
1.1. Historia religii i jej nauki pomocnicze	26
1.1.1. Historia religii	26
1.1.2. Nauki pomocnicze historii religii	27
1.2. Etnologia religii	31
1.3. Psychologia religii	33
1.4. Socjologia religii	36
1.5. Geografia i ekologia religii	38
1.6. Pedagogika religii	40
1.7. Fenomenologia religii	42
2. Filozofia religii	44
3. Teologia religii	50
3.1. Metodologiczny status teologii religii	50
3.2. Kształtowanie się teologii religii	52
3.3. Zadania teologii religii	55
Rozdział II	
Metody określania istoty religii	59
1. Metody filozoficzne	60
2. Metoda historycznoreligijna	61
3. Metoda psychologicznoreligijna	62
4. Metody lingwistyczne	64
5. Metody fenomenologiczne	65
6. Metoda teologicznoreligijna	68
Rozdział III	
Istotne idee religijne	71
1. Idea stworzenia	71
2. Objawienie	73

3. Idea wiary	75
4. Pojęcie grzechu	76
5. Życie wieczne	80
6. Zbawienie	82
7. Cud	91
Rozdział IV	
Struktura i funkcje religii	99
1. Struktura religii	99
1.1. Człowiek podmiotem religii	100
1.2. Przedmiot religii	102
1.2.1. Bóg jako pierwszorzędny przedmiot religii	102
1.2.1.1. Podstawowe atrybuty Boga	103
1.2.1.2. Imiona Boga	109
1.2.2. Drugorzędny przedmiot religii	112
1.3. Zasady życia moralnego	115
1.4. Kult religijny	118
1.5. Organizacja w religii	119
2. Funkcje religii	122
2.1. Funkcje soteryczne	122
2.2. Funkcje antropotwórcze	123
2.3. Funkcje wspólnototwórcze	125
2.4. Funkcje kulturotwórcze	126
2.5. Funkcje apologetyczne	127
Rozdział V	
Główne przejawy życia religijnego	129
1. Pojęcie aktu religijnego	129
2. Modlitwa	131
3. Ofiara	132
4. Inne akty religijne	133
Rozdział VI	
Problem redukcjonistycznych teorii religii	135
1. Psychologiczne teorie religii	136
1.1. Ludwika Feuerbacha teoria religii	136
1.2. Williama Jamesa poglądy na religię	138
2. Psychoanalityczne teorie religii	141
2.1. Poglądy Sigmunda Freuda	141
2.2. Poglądy Carla G. Junga	144
2.3. Poglądy Ericha Fromma	145
2.4. Uwagi krytyczne	146
3. Socjologiczne teorie religii	148
3.1. Poglądy klasyków marksizmu na religię	149
3.2. Nowsze marksistowskie interpretacje religii	153

4. Wypaczenia religii ze względu na jednostronne ujęcie przedmiotu, podmiotu i ich relacji	155
4.1. Wypaczenia strony przedmiotowej	156
4.2. Wypaczenia strony podmiotowej	157
4.3. Wypaczenia relacji podmiotu do przedmiotu	160
Rozdział VII	
Oryginalność religii	163
1. Czy nauka zastąpi religię?	163
1.1. Geneza problemu	163
1.2. Czym jest nauka?	165
1.3. Czy nauka wszystko poznaje i wyjaśnia?	166
2. Religia a filozofia	170
2.1. Rozwiązania skrajne	170
2.2. Różnice i związki	172
3. Religia a etyka	174
3.1. Utożsamianie	174
3.2. Rozdzielanie	175
3.3. Różnice i obopólne zapotrzebowanie	177
4. Religia a piękno i estetyka	179
4.1. Utożsamiania i przeciwstawiania	179
4.2. Obustronne zapotrzebowanie	181
5. Religia a kultura	183
5.1. Całkowita rozłączność	183
5.2. Nadrzędność	185
5.3. Twórcza kooperacja	186
Część II	
Skąd wywodzi się religia?	196
Rozdział I	
Naturalistyczne teorie genezy religii	201
1. Hipotezy przyrodniczo-gnozeologiczne	201
2. Hipotezy psychologiczne	204
3. Hipotezy socjologiczne	207
4. Ewolujonistyczne teorie genezy religii	210
4.1. Fetyszyzm formą pośrednią	211
4.2. Animizm i manizm	215
4.3. Magizm	218
Rozdział II	
Filozoficzno-teologiczna interpretacja genezy religii	225
1. Problem <i>homo religiosus</i>	225
2. Problem praobjawienia	229
3. Człowiek istotą bytowo otwartą na transcendencję	233
3.1. Relacyjna koncepcja osoby ludzkiej	233

3.2. Względność bytu ludzkiego w świecie	236
3.3. Filozoficzne poznanie Boga przez świat	238
3.4. Bóg zaszczerpił w człowieku dążenia do finalnego spełnienia się	239
3.5. Czy natura ludzka nas nie myli?	240

Rozdział III

Objawieniowa geneza religii	243
1. Świat epifanem Boga	243
1.1. Bóg wychodzi pierwszy naprzeciw człowiekowi	244
1.2. Filozoficzne poznanie Boga przez świat	245
1.3. Doświadczenie religijne świata	246
1.4. Dane biblijne o objawieniu się Boga przez świat	251
2. Człowiek objawicielem Boga	254
2.1. Osoba ludzka w świetle objawienia	255
2.1.1. Osobowa struktura bytu ludzkiego	256
2.1.2. Człowiek obrazem Boga	257
2.1.3. Człowiek partnerem dialogu z Bogiem	258
2.1.4. Sumienie i mowa	258
2.1.5. Chrystyczny wymiar osoby ludzkiej	259
2.2. Czy nie ma sprzeczności?	261
3. Bóg wkracza w historię	262
3.1. Kiedy Bóg wkraczał w dzieje?	263
3.2. Słowo – czyn Boga	264
3.3. Konkretny dialog Boga z ludźmi	265

Rozdział IV

Rozpoznanie objawienia Bożego	269
1. Rozpoznawanie różnych rodzajów i form objawienia	270
2. Rozpoznawanie objawienia Bożego w doświadczeniu religijnym ..	275
2.1. Charakterystyka i typologia doświadczenia religijnego	276
2.2. Podstawowe znaczenia i funkcje	277
3. Syntetyzująca jedność	279

Rozdział V

Wiara odpowiedzią na objawienie Boże	281
1. Wiara korelatem objawienia Bożego i warunkiem historii zbawienia ..	282
2. Charakterystyka aktu wiary	284
2.1. Decyzja wiary aktem rozumnym i wolnym	285
2.2. Wiara jest posłuszeństwem Bogu	286
2.3. Wiara dziełem Bosko-ludzkim	287
3. Pewność wiary	288
4. Podstawowe wymiary wiary	289
4.1. Dynamiczny wymiar wiary	290
4.2. Witalistyczny wymiar wiary	290

4.3. Eschatologiczny wymiar wiary	290
4.4. Społeczny i eklezjalny wymiar wiary	291
5. Niebezpieczeństwa jednostronnych ujęć wiary	291

Rozdział VI

Niektóre konsekwencje religiologiczne objawieniowej genezy religii	295
1. Czy istnieją założyciele religii?	295
2. Czy istnieją religie naturalne?	299
3. Czy istnieją religie mityczne?	304
4. Czy religia może „umrzeć”?	311
4.1. Problem tanatologii religii	312
4.2. Religia warunkiem finalnego spełnienia się człowieka	315
5. Zagadnienie „nowych” religii	317
6. Podobieństwa i różnice między religiami	320
7. Problem religii synkretycznych	326
8. Zagrożenia ze strony sekt	331
8.1. Od nazwy do pojęcia sekty	332
8.2. Diagnozowane sekt	336
8.3. Próba zrozumienia motywów psychologicznych akcesu do sekt	338
8.4. Ostrzeżenia Kościoła przed sektami	339
8.4.1. Świadkowie Jehowy	340
8.4.2. New Age	343
8.4.3. Kościół Zjednoczony Moona	346

Część III

Główne religie świata w perspektywie teologiczno-religijnej	351
--	-----

Rozdział I

Religie pierwotne	355
1. Ogólna charakterystyka ludów i religii pierwotnych	355
2. Doktryna	357
2.1. Pojęcie Istoty Najwyższej	357
2.2. Inne elementy wierzeń	359
3. Moralność	362
4. Kult i organizacja	363
5. Problem wiarygodności religii pierwotnych	365
6. Dialog chrześcijaństwa z religiami pierwotnymi	366

Rozdział II

Hinduizm	369
1. Historia hinduizmu	370
2. Podstawy doktrynalne	373
2.1. Święte księgi	374
2.2. Objawienie w hinduizmie	374

2.3. Byt absolutny, dusza i świat	376
2.4. Zbawienie	379
3. Moralność	381
4. Kult i organizacja	382
5. Problem wiarygodności hinduizmu	382
6. Dialog chrześcijaństwa z hinduizmem	385
Rozdział III	
Buddyzm	389
1. Budda i rozwój buddyzmu	389
2. Doktryna i moralność buddyzmu	395
3. Kult i organizacja	397
4. Problem wiarygodności posłannictwa Buddy	399
5. Dialog chrześcijaństwa z buddyzmem	406
Rozdział IV	
Szintoizm i taoizm	415
1. Szintoizm	415
1.1. Nazwa i dzieje szintoizmu	415
1.2. Doktryna i moralność	417
1.3. Kult	418
1.4. Organizacja	419
1.5. Problem wiarygodności szintoizmu	419
1.6. Dialog chrześcijaństwa z szintoizmem	420
2. Taoizm	422
2.1. Narodziny i rozwój taoizmu	422
2.2. Elementy doktrynalne	423
2.2.1. Święte księgi	423
2.2.2. <i>Tao</i> i <i>wuwei</i>	424
2.2.3. Idee <i>yin</i> i <i>yang</i> , zbawienie, szkoła pięciu elementów ...	425
2.3. Moralność	426
2.4. Kult i organizacja	427
2.5. Problem wiarygodności taoizmu	428
2.6. Chrześcijaństwo a taoizm	429
Rozdział V	
Islam	431
1. Powstanie i rozwój islamu	431
2. Doktryna i zasady moralne	435
3. Kult i organizacja	436
4. Problem wiarygodności posłannictwa Muhammada	437
5. Dialog chrześcijaństwa z islamem	444
Rozdział VI	
Judaizm	447
1. Rys historyczny	447
2. Współczesne kierunki judaizmu	451

3. Prawdy wiary, moralność, kult	452
4. Wkład judaizmu w kulturę światową	456
5. Wiarygodność judaizmu	457
6. Judaizm a chrześcijaństwo	458
Rozdział VII	
Chrześcijaństwo	463
1. Dynamiczny rozwój chrześcijaństwa	466
1.1. „Christianitas ad extra”	466
1.2. „Christianitas ad intra”	468
2. Prawdy wiary	472
3. Zasady życia moralnego	478
4. Drogi uświęcania i zbawiania	480
5. Widzialne struktury	482
Rozdział VIII	
Uniwersalna pełnia zbawienia w Jezusie Chrystusie a religie pozachrześcijańskie	487
1. Dostrzeganie elementów objawieniowo-zbawczych w religiach pozachrześcijańskich	488
2. Rozwiązania skrajne	490
2.1. Poglądy deprecjonujące religie pozachrześcijańskie	491
2.2. Poglądy deprecjonujące chrześcijaństwo	491
3. Reinterpretacja klasycznych rozwiązań	492
3.1. Zasada <i>extra Ecclesiam salus nulla</i>	492
3.2. Konieczność chrztu do zbawienia	494
3.3. Absolutny charakter chrześcijaństwa	494
4. Różnorodność spojrzeń	496
4.1. Ekskluzywizm	497
4.2. Relatywistyczny pluralizm	498
4.3. Inkluzywizm	498
5. Soborowe i posoborowe wypowiedzi Kościoła	500
Rozdział IX	
Trynitarne podstawy dialogu międzyreligijnego	507
1. Pojęcie dialogu	510
2. Patrylogiczne podstawy dialogu międzyreligijnego	512
2.1. Stworzenie świata i człowieka	512
2.2. Idea Opatrzności Bożej	515
2.3. Objawienie w stworzeniach i przez stworzenia	516
3. Chrystologiczne podstawy dialogu międzyreligijnego	518
3.1. Logos w protologii	518
3.2. Jezus przedmiotem mesjańskich nadziei	519
3.3. Zwiastowanie i wcielenie	521
3.4. Boska i mesjańska świadomość Jezusa	521

3.5. Objawieniowy i motywacyjny charakter cudów Jezusa	523
3.6. Objawienie w krzyżu i odkupienie	524
3.7. Zmartwychwstanie Chrystusa i jego znaczenie	525
4. Pneumatologiczne podstawy dialogu międzyreligijnego	526
4.1. Udział Ducha w stworzeniu świata	526
4.2. Obecność Ducha w wydarzeniu Jezusa Chrystusa	527
4.3. Obecność Ducha Świętego w Kościele	528
4.4. Duch Święty w świecie i religiach	529
Zakończenie	541
Treatise on Religion (Summary)	553
Bibliografia	559
Indeks nazwisk	597